

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 11 februari 1920 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående införande av ett större antal laga fardagar.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, Åkerman, Klefbeck, Alexander-son, greve Spens, Edward Larson, Reuterskiöld, Berglund, Rutqvist*, Lindqvist i Kosta, Lindley*, Hederstierna, Engberg*, Leo, Svensson i Betingetorp* och Johanson i Gäre.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 76, vilken behandlats av första lagutskottet, hava herrar *Andersson* i Igelboda och *Hagman* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning i syfte att möjliggöra införandet av ett större antal laga fardagar samt för riksdagen framlägga det förslag, som en dylik utredning kunde föranleda.

Beträffande motionärernas motivering för sin ifrågavarande hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt 16 kapitlet 10 § jordabalken funnos i fråga om hyra i stad två allmänna fardagar, nämligen den 31 mars och den 30 september; dessa fardagar blevo sedermera i verkligheten framflyttade till den 1

april och den 1 oktober. Sistnämnda båda dagar bibehöllos såsom laga fardagar i nu gällande hyreslag. Vid den före hyreslagens tillkomst förda diskussionen blev frågan, huruvida då gällande föreskrift om fardag i stad borde ändras, föremål för behandling, och förslag framlades dels om fardagarnas minskande till allenast en och dels om en förflyttning till andra tider på året. Lagberedningen föreslog emellertid, att två allmänna fardagar fortfarande måtte finnas och att såsom sådana måtte upptagas de allmänligen vedertagna den 1 april och den 1 oktober. Detta blev också statsmakternas beslut.

Med nu förevarande motion åsyftas införande av ett större antal laga fardagar. Motionärerna finna för sin del önskligt, att den första i varje månad skall betraktas som laga fardag, eller att fardagarnas antal åtminstone måtte ökas till fyra, en vid varje kvartalsskifte. En sådan ändring skulle enligt motionärernas uppfattning avhjälpa en del för närvarande rådande missförhållanden på bostadsfrågans område. Motionärerna anföra i sådant hänseende, att bostadsbyggandet städse inriktas på att nybyggnaderna skola kunna tagas i bruk antingen den 1 april eller den 1 oktober, vilket hade till följd att bostadsproduktionen koncentrerades till allenast några få månader av året; detta innebure för arbetarna inom byggnadsindustrien en avsevärd olägenhet. Infördes däremot ett större antal fardagar, skulle enligt motionärernas förmenande en jämnare bostadsproduktion åstadkommas, de för närvarande regelmässigt förekommande arbetslöshetsperioderna för ovannämnda arbetare undvikas och flyttningarna mera likförmigt fördelas på hela året.

Utskottet finner väl, att vissa olägenheter kunna sägas vara förenade med den nuvarande förläggningen av fardagarna. Vid den före 1907 års lagändring förda diskussionen, då spörsmålet om ändring i då gällande bestämmelser om fardag var föremål för en ingående behandling, visade det sig emellertid, att en övervägande mening förefanns för bibehållande av då gällande bestämmelser. Någon anledning att nu företaga en ändring därvidlag förefinnes enligt utskottets mening icke. Vad särskilt angår en ökning av antalet fardagar såsom motionären ifrågasatt, skulle en sådan tvärtom i åtskilliga hänseenden medföra betydande nackdelar för dem, vilkas intressen den nya hyreslagen avsett att reglera, nämligen hyresvärdar och hyresgäster. Det är sålunda för hyresmarknadens reglering uppenbarligen av ett stort intresse att utbud och efterfrågan av lediga lägenheter kunna koncentreras till så få tillfällen som möjligt på året; möjligheten till val ökas därigenom i hög

grad. Denna fördel skulle omintetgöras genom en ändring i av motionärerna föreslagen riktning. En ökning av fardagarnas antal skulle dessutom för hyresgästerna medföra en ökad risk av uppsägning av hyresavtalen från hyresvärdarnas sida. Också i andra hänseenden skulle en ökning av antalet fardagar medföra ogynnsamma verkningar. Sålunda skulle därmed följa en förkortning, i genomsnitt taget, av det rådrum, som särskilda lagbestämmelser för närvarande bereda en förutvarande ägare eller uppsagd hyresgäst, t. ex. efter exekutiv försäljning, vid expropriation för vissa ändamål o. s. v., genom den medgivna rätten att kvarsitta till nästa fardag.

Även om, på sätt i motionen föreslagits, fardagarnas antal ökades, skulle därmed enligt utskottets mening någon förbättring i fråga om de missförhållanden på bostadsfrågans område, som i motionen beröras, näppeligen åvägabringas. Berörda förhållanden äro för övrigt, enligt vad utskottet har sig bekant, föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet i sammanhang med den nu pågående utredningen i bostadsfrågan, varför utskottet saknar anledning att närmare ingå på de därmed sammanhängande spörsmål, som i motionen avhandlas.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 10 februari 1920.

På första lagutskottets vägnar:

JAKOB PETERSSON.

Reservationer:

dels av herr *Engberg*, som yrkat, att utskottet måtte tillstyrka skrivelse till Kungl. Maj:t i motionens syfte;

dels av herrar *Pettersson* i Södertälje, *Jan Erik Berglund* och *Johanson* i Gäre, vilka anförde:

»I likhet med motionärerna finna vi det vara i hög grad önskvärt att söka åstadkomma en jämnare fördelning av byggnadsverksamheten

över hela året samt sålunda förekomma, eller åtminstone inskränka, de perioder av arbetslöshet, för vilka byggnadsindustriens arbetare äro utsatta, och vilka äro ägnade att fördyra byggnadskostnaderna.

Motionärerna torde även hava rätt däri, att de nu gällande bestämmelserna om laga fardagar i viss mån utgöra ett hinder för undanröjande av ifrågavarande missförhållande, i det att nybyggnader merendels planeras med sikte på, att de skola kunna tagas i användning antingen den 1 april eller ock — vilket är vanligare — den 1 oktober; och detta förhållande bidrager i sin mån kraftigt att hålla byggnadsverksamheten nere under årets sista kvartal.

Däremot är det icke alldeles givet, att man för vinnande av en jämnare fördelning av byggnadsverksamheten bör anlita den av motionärerna anvisade utvägen att införa ytterligare 2—10 laga fardagar om året. Särskilt skulle en avsevärd ökning av antalet fardagar, såsom utskottet framhållit, helt säkert medföra flere allvarliga olägenheter. Givetvis skulle detta i mindre grad kunna befaras, om man inskränkte sig till att ytterligare införa exempelvis endast en fardag.

Emellertid kan det sättas i fråga, om man ej ännu mera verksamt skulle tillgodose ifrågavarande syfte genom att flytta de nuvarande fardagarna till andra tider på året, exempelvis till den 1 juni och den 1 december. Det må i detta avseende erinras, att man i Finland, som med avseende på klimat, levnadssätt och lagstiftning är väl jämförligt med vårt land, för mer än 50 år sedan fastställt den 1 juni som laga fardag, samt att belåtenheten med denna anordning där påstås vara ganska allmän.

Även andra åtgärder i syfte att åstadkomma en jämnare fördelning av byggnadsverksamheten torde för övrigt kunna tänkas.

I alla händelser synes den av motionärerna väckta frågan vara förtjänt av en närmare utredning. Men denna bör enligt vårt förmenande omfatta ej allenast det av motionärerna framställda förslaget, utan även andra medel att förekomma omförmälda missförhållande.

På grund härav få vi hemställa, att riksdagen måtte i anledning av förevarande motion i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida genom ändring i nu gällande bestämmelser om laga fardagar vid hyresavtal eller på annat sätt en jämnare fördelning av byggnadsverksamheten över hela året må kunna åstadkommas, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan giva anledning.»